Anyagok, formák és az élet harmóniája

Tamás Gábor építész gondolatai a felelősségről

Tégla, kő, fa, cserép és mész. Egy ház alkotóelemei. Természetes anyagok, amelyeket, ha az építész megfelelő arányban és formarendszerben alkalmaz, létrejön a csoda. A ház, sőt ami fontosabb: az otthon. Ezért nagy felelősség ez a munka, mert természetesen mindenki otthont szeretne építeni magának.

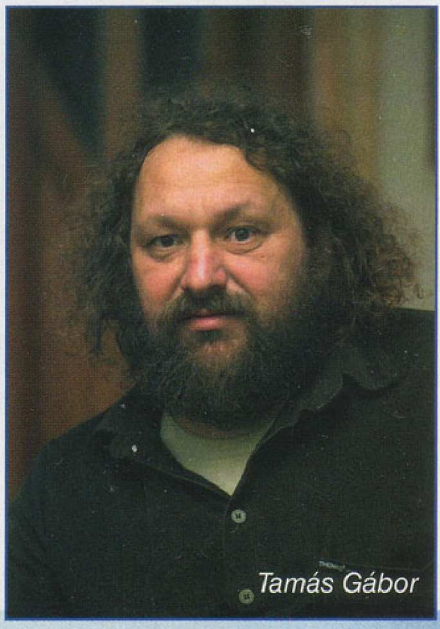
Tamás Gábor

Mi az építész felelőssége?

– Mondok egy példát. Pilisszentlélek egy háromszáz fős, tisztán tót és majdnem halálraítélt falu csodálatos környezetben, ahol van néhány új beköltöző. Az egyikük megvett egy parasztházat, amiről kiderült, hogy a falu legöregebb háza. Ezt kell átalakítani, de szerencsére nem akarják ezt a régi házat lerombolni és valami új, oda nem illőt építeni. Ott kezdődik a felelősség, hogy ilyenkor mit csinálok. Ezt a házat elkészítjük úgy, hogy a mai életre kifogástalanul alkalmas legyen , de megmaradjon a régi formájában, sőt továbbmegyek,

egy „lehetett volna” állapotában, mint amilyen nem volt sosem, bár a lehetőség mégis benne volt az életben is, a házban is és a telekben is. Egyre több a beköltöző, akik először csak nyaralóként, majd később lakóházként akarják használni a házat. Ha ez az átalakítás jól sikerül, a többi átalakításhoz is ez lehet majd a minta. Ha a többi átalakítás is ez alapján épül, akkor visszacsempészhető egy olyan falu, amilyenné lehetett volna minden falunak fejlődni. Tehát, hogy a múlt szervesen továbbéljen a mai körülmények között, és a városból kiköltöző, részint értelmiséginek az igényeire is hangolva, aki eleinte ugye nem is tud falusi módon élni. Ez a felelősség, ha a közösség oldaláról nézem. Ha az egyén felől, akkor én abban hiszek, hogy minden háznak kell legyen gyógyereje, ami nem bolondság, hanem csak azt értem alatta, hogy ha este hazamegyek hullafáradtan, reggelig engem regeneráljon, hét végén meg nagy erőt adjon a következő heti küzdelemhez. Ehhez sok mindennek össze kell jönnie, de ott kezdődik egy ház, amikor ez is meg tud valósulni. Volt nekem olyan megrendelőm, egy házaspár, ahol a ház elkészültéig lényegében csak a férfival találkoztam. A beköltözés után derült csak ki, hogy a háziasszony kemény depresszióban élt már évek óta. Amióta azonban az új házban élnek, nyoma sincs korábbi bajának. Ez is mutatja, hogy van létalapja az ilyen gondolkodásnak. Hogy mi kell ennek a megvalósulásához? Néhány szóban összefoglalva: az arra a helyre való tervezés, ami alatt azt értem, hogy a tájolást, napjárást, a növényeknek a rendszerét próbálja az ember figyelembe venni, illetve annak az embernek a vágyait az élettel kapcsolatban, aki abban a házban akar lakni, és hogy a mindennapok és az ünnepek élethelyzeteit hogyan szeretné élni. Ha ezek mind rendben vannak, és harmonikus az egész épület, tehát nyugalom, béke van benne, akkor ez létrejön. Azt hiszem, hogy valahol itt kell keresni az építész felelősségét és feladatát.

Fotó: Szép Házak

Egy építész ezt tudja tanulni az egyetemen?

– Én úgy látom, hogy most csak egy másik építésztől lehet ezt tanulni. Egyetemen nem tanították nekünk, és úgy látom, hogy a mostani fiataloknak sem tanítják. De azért vannak emberek ebben az országban, akik mindezeket így gondolják. Én is ilyen mestertől tanultam – Makovecz Imrétől.

Ezeket a mélyen emberi és természeti szempontokat hogyan lehet lefordítani a szabványok, technológiák, anyagok nyelvére? Mi a titka ennek?

– Szerintem nincs titok, csak másik oldalról kell nézni az egészet. Ahogy a természet, úgy az ember is, mint a természet része, harmóniára van kitalálva és harmóniát igényel. Nem állíthatom, hogy nincs a mai világunkban harmónia, de sajnos nagyon nagy a diszharmónia. Iszonyú nagy a hangzavar, az információzavar. Meg kell próbálni minél inkább kizárni a külvilágnak ezt a nagy zaját – óriásplakátot, újságot, tévét, rádiót –, illetve meg kell tudni teremteni a harmóniát, aminek része az anyaghasználat is. Ha egyszer három napig nem lenne áram az országban, egyszer csak mindenki felkapná a fejét, hogy még mindig csicseregnek a madarak, zöldek a fák, van fű meg virág. Tehát, ha föntről bontjuk le, akkor nagyon

egyszerű a probléma, ha alulról próbáljuk ezt végiggondolni, akkor nem megy.

Mi van azokkal a falvakkal, ahova nem mennek városiak?

– Ez már egy sokkal nehezebb dolog. Ez egy újabb színtér, ahol az építésznek lehetnek feladatai, de csak ha vannak társai. Társai, az országvezetés szintjén. Segítség nélkül nehéz megtartani a falusi élet alapfeltételeit, a csodálatos termőképességű földet, amely biztosíthatja a munkát és a megélhetést. Vannak olyan falvak, amelyek halálra vannak ítélve, mert föld híján nincs bennük munkalehetőség, így elmennek a fiatalok, ott maradnak az öregek, de már nincs posta, orvos, bolt, ellehetetlenedik az élet. Pedig szerintem hosszú távon az egyetlen élhető harmonikus életter a falu.

Molnár László